

Mészáros Ágnes

Az egészségbiztosítás pénzügyi tevékenységét kifejező szakszókincs eredete

II. rész. A járulékok és a pénzbeni juttatások összegének megállapítását kifejező szakszókincs kialakulása

A PÉNZBENI JUTTATÁSOK ÖSSZEGÉNEK MEGÁLLAPÍTÁSÁT KIFEJEZŐ SZAKSZAVAK KIALAKULÁSA 1891-től kezdődően a pénzbeni juttatások megállapításához a tagokat jövedelmük alapján napibérosztályokba sorolták. A napibérosztály-rendszer 1947-ben (10700/1947. Korm.r.) megszűnt, előtte azonban több mint ötven éven keresztül a tagok járulékait a *napi bér/napibér* alapján határozták meg. A minőségjelzős szó szerkezet szóösszetétel-változata is jelen van a jogszabályban, amely megkülönböztet átlagos közönséges napibért (= átlagos közönséges bérösszeg) és *valósággal élvezett napibért* (= *tényleg élvezett bérösszeg*). Ebben a tör-

vényben a jogszabályi megfogalmazás még kedvezett a rokon értelmű szavak kialakulásának: a *napibér* és a *bérösszeg* szakszavak is ugyanazt a fogalmat jelölik. A *fizetés*, a *kereset* és a *bér* szavak egyaránt előfordulnak a jövedelem kifejezésére.

Az 1907-es jogszabály alapján a *napibér* és a *bérösszeg* szakszavak összeolvadásából keletkezett a *napibérösszeg* birtokos jelzős összetett szó, majd az átlagos *napibérösszeg*, az *átlagos napibér-osztályok* (helyesen *napibérosztály*) szó szerkezetek tovább bővítették a szakszókincset. 1927-től a járulékok fizetése és a segélyezés a *tényleges javadalmazás*

1. táblázat. A pénzbeni juttatások összegének megállapítását kifejező szakszavak szótörténeti adatai

Szakkifejezés	Első adatolt előfordulás	Társadalmi érvényesség	Forrás
<i>kereset</i>	1372	á. h. elem	TESz.
<i>bér</i>	1416	á. h. elem	TESz.
<i>jövedelem</i>	1474	á. h. elem	TESz.
<i>fizetés</i>	1495	á. h. elem	TESz.
<i>javadalmazás</i>	1871	á. h. elem	1871. évi LXV. tv.
<i>napibér</i> ■ <i>napi bér</i>	1891	régi	1891. évi XIV. tc.
átlagos közönséges napibér = átlagos közönséges bérösszeg	1891	régi	1891. évi XIV. tc.
<i>valósággal élvezett napibér</i> = <i>tényleg élvezett bérösszeg</i>	1891	régi	1891. évi XIV. tc.
<i>napibérösszeg</i> ■ átlagos <i>napibérösszeg</i> ■ átlagos napibérosztályok	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>tényleges javadalmazás</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>napibérosztályba (be)sorozás</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>kereset napi átlaga</i> ■ <i>napi átlagkereset</i> ■ <i>teljes kereset</i>	1975	á. h. elem	1975. évi II. tv.
<i>minimálbér</i>	1991	új	1991. évi II. tv.
<i>tényleges jövedelem</i>	1997	új	1997. évi LXXXIII. tv.
<i>naptári napi átlagkereset</i> ■ <i>naptári napi összeg/átlag</i> ■ <i>naptári napi jövedelem</i>	1997	új	1997. évi LXXXIII. tv.
<i>180 naptári napi jövedelem napi átlaga</i>	1997	új, de már kikerült a használatból	1997. évi LXXXIII. tv.
<i>mindenkori minimálbér</i>	1997	új	1997. évi LXXXIII. tv.
<i>naptári napi alap</i>	2014	új	hatályos Ebtv.

Rövidítés: á. h. elem = általános használatú elem.
Szürke szövegkiemelés: az adatközlő szótárt jelöli.

vagy a *napibérosztályok* alapján történik. A *tényleges javadalmazás* előzménye a *tényleg élvezett bérösszeg* szó szerkezet. A tevékenységi kör bővülése további szakkifejezéseket hozott létre: a *tényleges javadalmazás napi átlagának megállapítása*, a *napibérosztályok rendszerének alkalmazása*, *napibérosztályba (be)sorozás*.

A *tényleg élvezett bérösszeg* (1891) szakkifejezés következménye a régies *tényleges javadalmazás* minőségjelzős szó szerkezet (1927), amelyből kialakult a mai szakszókincs részét képező *tényleges jövedelem* (1997) szakkifejezés. A *bér* (1416), a *fizetés* (1495) és a *jövedelem* (1474) szavaink már a XV. században kialakultak (TESz.). A *kereset* szó még régebbi, már 1372-ben létezett (TESz.). A *javadalmazás* azonban XIX. századi születésű, a *javadalmaz* ige eredete 1843-ig vezet vissza (TESz.), a *javadalmazás* főnév megtalálható az 1871. évi LXV. törvény szövegében.

A szocialista rendszerben a napibérosztályok rendszerének alkalmazása megszűnt, a *napibér* szakszóból származó szakkifejezések elavultak. 1975-ben a *kereset napi átlag/napi átlagkereset* alapján számolták ki a táppénz összegét. A *teljes kereset*, a *napi átlagkereset legnagyobb/teljes összege* szó szerkezetek is a témakör szókincséhez tartoznak. A *kereset* szó az 1891-es szakmai nyelvhasználat szókincsében is felfedezhető.

Az 1997-es egészségbiztosítási törvény a pénzügyi ellátások összegének kiszámítását a juttatás típusától függően a *minimálbér*, *mindenkori minimálbér*, a *jövedelem*, *tényleges jövedelem*, *naptári napi jövedelem*, a *jövedelem naptári napi átlaga*, a *segély naptári napi összege*, *napi* vagy *naptári napi átlagkereset* szakkifejezések használatával fejezték ki. A rendszerváltás után keletkezett szakkifejezések jelzik, hogy a segélyek kiszámításához szükséges szókincs észrevehetően bonyolódott – különösen a nyelvtörő mondókákhoz hasonló *180 naptári napi jövedelem napi átlaga* szó szerkezetes szakkifejezés esetében – a *naptári napi* minőségjelzős szó szerkezeti tagok hozzátoldásával. Ezeket a terjengős, több szóból álló szó szerkezeteket azonban a törvény hatályos (2015-ös) változatában már nem találjuk meg, csak az egyszerűbb *naptári napi alap/összeg/jövedelem* szakkifejezéseket a táppénz és a gyermekgondozási/csecsemőgondozási díj kiszámításánál.

A *minimálbér* jelzős szóösszetétel első jogszabályi megjelenése 1991. A *minimális* szó (Zaicz 1880) német közvetítéssel került a magyar nyelvbe, a *minimál* előtag a *minimális* szóból szócsonkítással keletkezett.

A JÁRULÉK SZÓ SZÓCSALÁDJA A *járulék* szó eredete egészen 1828-ig nyúlik vissza (TESz.). A *járulék* szó mai értelmezésben 'jövedelem utáni kötelezően fizetendő hozzájárulás'-t jelent egyes egészségügyi ellátások fedezéséhez az egészségbiztosításban (ÉKSz²). Az egészségbiztosítási szakszókincs egyik alapfogalmaként népes szócsaládot alkotott, amelynek kialakulását figyelemmel kísérhetjük az alábbiakban.

A JÁRULÉKKULCS BIRTOKOS JELZŐS SZÓÖSSZETÉTEL KIALAKULÁSA Az 1891-es jogszabály a hiányzó szakszót körülírással helyettesítette: a *járulék nagysága, mérve, százalékka*. A *kulcs* szó 19 évvel korábban, az 1872-es ipartörvényben már ebben az értelemben bekerült a szókincsbe, és később az 1984-es ipartörvényben is szerepel, ahogy erről a *tagok járulékeinak kulcsa* szó szerkezet tanúskodik, 1927-ig azonban többé nem fordult elő a jogszabályok szövegében. 1907-ben megjelent a szóösszetétellel rövidült *járulékszázalék* szakszó, amely talán a legszemléletesebben fejezi ki a szakkifejezés jelentését, mégsem rögzült a szakszókincsben, és 1927-ben további próbálkozások bukkanak elő: a *járulék számítási módja, mértéke, kulcsa*. Az 1927-es törvény hatálybalépéséről szóló rendeletben (5391/1927. Eln. N. M.) már ott van a *járulékkulcs* szóösszetétel, amely a továbbiakban változatlan formában fennmaradt szókincsünk általánosan használt elemeként, a rendszerváltást követően azonban a jogszabályi szakszókincsben nem szerepel többé a *járulékkulcs*. Helyette a *járulékmérték* szóösszetétel jelent meg (1992), amelynek előzménye már 1927-ben kialakult, majd a szakkifejezés redundáns (= új információt nem tartalmazó, felesleges) szó szerkezetté terebélyesedik: *járulékmérték szerinti százalék* (1992).

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK, EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK, NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK ÉS A BALESETI JÁRULÉK SZAKKIFEJEZÉSEK KIALAKULÁSA Az *egészségbiztosítás* és a *társadalombiztosítás* szakszavaink kialakulásával párhuzamosan keletkeztek a járuléktípusokat kifejező szakkifejezések is. 1891-ben a tagok *betegségélyezési járulék*

2. táblázat. A *járulékkulcs* szakszó kialakulásának szótörténeti adatai

Szakkifejezés	Első adatolt előfordulás	Társadalmi érvényesség	Forrás
<i>járulék</i>	1828	á.h. elem	TESz.
<i>a tagok járulékeinak kulcsa</i>	1872	régi	1872. évi VIII. tc. (ipartörvény)
<i>a járulék nagysága, mérve, százalékka</i>	1891	régi	1891. évi XIV. tc.
<i>járulékszázalék</i>	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>a járulék számítási módja, a járulék mértéke/kulcsa</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>járulékkulcs</i>	1927	á. h. elem	5391/1927. Eln. N. M.
<i>a járulék mértéke</i>	1992	új (régiből)	1992. évi IX. tv.
<i>járulékmérték, járulékmérték szerinti százalék</i>	1992	új	1992. évi X. tv.

fizetésével jutottak segélyezéshez. Az 1907-es szakmai nyelvhasználat magyarázó, a megértést segítő szó szerkezetekkel is kifejezi az egyre ismertebbé váló fogalmat: *betegség esetére való biztosításra fizetendő járulékok = betegség esetére való biztosításnál a biztosított tagok járuléka = betegségélyezési járulék*. A balesetbiztosítás szabályozása létrehozta a *balesetbiztosítási tagsági járulék* szakkifejezést, amelynek egyszerű-

sődött következménye a *baleseti járulék* (1997). Az 1927-es jogszabály háromféle járuléktípust különböztet meg: *betegségi biztosítási járulék*, *baleseti biztosítási járulék* (és rövidült változata a *balesetbiztosítási járulék*), *nyugdíjjárulék*, amelyből az első két szó szerkezet elavult. A kötelező nyugdíjbiztosítás első legfontosabb törvényét 1928-ban alkották meg, amely a *járulék* szó szócsaládját számos taggal bővítette. A jogszabály a *társadalombiztosítási járulékok* közé sorolja a *betegségi, öregségi és rokkantsági biztosítási járulékok*. Az öregségi biztosítási járulék szó szerkezet megjelenésével kialakult a *nyugdíjjárulék* szóösszetétel szinonimája. 1996-tól szerepel a jogszabályokban a *nyugdíjbiztosítási járulék* minőségjelzős szó szerkezet is, ám a *nyugdíjjárulék* szakkifejezés is hivatalos változat maradt. 1975-ben csak kétféle járuléktípust nevez meg a törvény, amely alapján a munkáltatók *társadalombiztosítási járulékok*, a munkavállalók *nyugdíjjárulékok* fizettek.

A rendszerváltás után természetesen megjelent az *egészség-biztosítási járulék* szakkifejezés, valamint fajtái: a *pénzbeli és a természetbeni egészségbiztosítási járulék*. A *társadalombiztosítási járulék* (1928) továbbra is általános használatú elem maradt. A mai szakszókincs kialakulásában az új fogalmak

3. táblázat. A *társadalombiztosítási járulék*, *egészségbiztosítási járulék*, *nyugdíjbiztosítási járulék* és a *baleseti járulék* szakkifejezések kialakulásának szótörténeti adatai

Szakkifejezés	Első adatolt előfordulás	Társadalmi érvényesség	Forrás
<i>járulék</i>	1828	á. h. elem	TESz.
<i>betegségélyezési járulék</i>	1891	régi	1891. évi XIV. tc.
<i>betegség esetére való biztosításra fizetendő járulékok</i> = <i>betegség esetére való biztosításnál a biztosított tagok járuléka</i> = <i>betegségélyezési járulék</i> , <i>biztosítási járulék</i>	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>betegségi biztosítási járulék</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>társadalombiztosítási járulék</i>	1928	á. h. elem	1928. évi XL. tc.
<i>egészségbiztosítási járulék</i>	1992	új	1992. évi IX. tv.
<i>pénzbeli egészségbiztosítási járulék</i> , <i>természetbeni egészségbiztosítási járulék</i>	1997	új	1997. évi LXXXI. tv.
<i>balesetbiztosítási tagsági járulék</i>	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>baleseti biztosítási járulék</i> , <i>balesetbiztosítási járulék</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>baleseti járulék</i>	1997	új	1997. évi LXXXIII
<i>nyugdíjjárulék</i>	1927	á. h. elem	1927. évi XXI. tc.
<i>öregségi biztosítási járulék</i>	1928	régi	1928. évi XL. tc.
<i>nyugdíjbiztosítási járulék</i> (= <i>nyugdíjjárulék</i>)	1996	új	1996. évi XIV. tv.

bevezetése és a terjedős szakkifejezések egyszerűsödése is szerepet kapott.

A JÁRULÉK SZÓ SZÓCSALÁDJÁNAK GYARAPODÁSA

A társadalombiztosítás alapjait kiépítő törvények egyre több szakkifejezéssel gazdagítják a *járulék* szó szócsaládját (4. táblázat). A jelzős szó szerkezetek szóösszetétellel válása figyelemmel kísérhető a jogszabályokban: a *járulék (be)fizetése* (1891), *járulékfizetés* (1907). A *járuléki részlet* szerkezet még ugyanabban a jogszabályban szóösszetétellel alakult: *járulékrészlet* (1907). Ahogy a tevékenységek egyre specializálódtak, a szóösszetétellel rövidült szakszavakhoz további szakkifejezések kapcsolódtak.

Az 1907-es esztendőben megalkotott törvény alapján a járuléktípusok elkülönítésére további két minőségjelzős szó szerkezet keletkezett: *biztosítási járulék*, *tagsági járulék*. A járulékfizetés rendszerének szabályozása újabb minőségjelzős szakkifejezések szükségszerű megjelenését eredményezte: *pótjárulék*, *rendes járulék*. Észrevehető, hogy a nyelvi ökonómia (egyszerűsödés) hatására egyre több, korábbi jelzős szerkezet válik rövidebbé. Az 1891 és 1907 között létrejött szakkifejezések csaknem mindegyike kikerült a mai szakszókincsből.

1927-re a társadalombiztosítás három fontos ágazatához kapcsolódó járuléktípusokat jelölő szakkifejezések alakultak ki: *betegségi biztosítási járulék*, *baleseti biztosítási járulék*, *nyugdíjjárulék*. A rendszer szabályozásának finomítása eredményezte a *járulékrész*, *járulékelőleg*, *járulékkirovás* birtokos jelzős szóösszetételeket. A *járulékrész* szakkifejezés elavult, a két utóbbi szakszó ma is része a szakszókincznek.

Az 1928-as kötelező nyugdíjtörvényben először előforduló szakkifejezések zömét már nem használja a szakmai beszélőközösség: a *napibérosztályok szerint fizetendő járulék*, a „*napibérosztályszerű*” *járulékfizetési rendszer*, a *tényleges javadalmazás alapulvételül történő járulékfizetés*, a *kötelező biztosítási járulék*, az *önkéntes biztosítási járulék*, az *öregségi és a rokkantsági biztosítási járulék*. Hasonlóképpen a következő szóösszetételek sem képezik a mai szakszókincs részét: *járulékhónap*, *járulékhét* (jelentéssűrítő), *járuléktétel*, *átlagjárulék*, *járuléktartalék*, *járulékkülönbözet* (jelzős). Az elavulás oka elsősorban a napibérosztály-rendszer eltörlése és a járulékfizetés módjának a megváltozása. Néhány szakszó azonban ma is a szakszókincs része: *járulékkirovás*, *járulékelőleg*, *járulékkulcs*. Vannak olyan szakkifejezések is, amelyek következménye a rendszerváltást követően bukkant fel: a *járulék behajtása* (1928) – *járulékbahajtás* (1996), *járuléktöbblet* (1928) – *járulékbvételi többlet* (1996).

Az 1970-es évek végére a betegségi biztosítás juttatásait állampolgári jogon lehetett igénybe venni, a járulékfizetés nem a biztosítottakat terhelte. A társadalombiztosítási ellátások kiadásának fedezetére a munkáltatók fizettek *társadalombiztosítási járulékok*. (A munkavállalók fizetéséből *nyugdíj-*

járulékot vontak.) A járulékfizetés szabályozása egyszerűsödött, sem új, sem korábban kialakult szakkifejezések nem jelennek meg a jogszabályokban.

A JÁRULÉK SZÓ SZÓCSALÁDJÁNAK BŐVÜLÉSE A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN

A rendszerváltás előtt keletkezett műszavak közül kevés szakkifejezés maradt változatlan vagy módosult formában a szakszókincs része, mivel a legtöbbjük elavult. A szócsalád rendszerváltás utáni fejlődését az új szakkifejezések tömeges megjelenése jellemzi. Ezek az új nyelvi jelenségek azért alakulnak ki tömegesen, mert létrejöttüket felgyorsítja az új rendszer, amelyet folyamatosan módosítanak és fejlesztenek. Kialakulásukat többféle tényező is előidézheti, például új járulékformákat, új tevékenységeket, új fogalmakat kell megnevezni, az új tevékenységek további

tevékenységi körökkel egészülnek ki, szinonimák bukkannak fel, életbe lép a nyelvi ökonómia, és egyszerűsödnek a nagy forgalmi értékű szakkifejezések, és egyes szakszavakat tudatosan száműzünk és újakra cserélünk. Lássunk néhány példát.

Fajfogalmak. Az új rendszer eddigiektől eltérő járulékfelhasználói alakulnak ki: *munkáltatói egészségbiztosítási járulék, egyéni egészségbiztosítási járulék, szolidaritási járulék* (1992), *munkanélküli ellátás után fizetett egészségbiztosítási járulék, központi költségvetés által fizetett járulék* (1995), *munkavállalói járulék, egyéni járulék* (1996). Az 1998-as (LXX.) törvény a *munkáltatói járuléktípusokat* is elkülöníti: *költségvetési szervek munkáltatói járuléka, társas vállalkozások munkáltatói járuléka, egyéni vállalkozások munkáltatói járuléka.*

4. táblázat. A járulék szó szócsaládjának további szótörténeti adatai

Szakkifejezés	Első adatolt előfordulás	Társadalmi érvényesség	Forrás
<i>járulék</i>	1828	á. h. elem	TESz.
<i>a járulék (be)fizetése</i>	1891	á. h. elem	1891. évi XIV. tc.
<i>járulékfizetés</i>	1907	á. h. elem	1907. évi XIX. tc.
<i>járulékfizetési kötelezettség</i>	1927	á. h. elem	1927. évi XXI. tc.
<i>járulékhátralék</i>	1891	régi	
<i>járuléki részlet</i> ■ <i>járulékrészlet</i>	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>tagsági járulék</i> ■ <i>pótjárulék</i> ■ <i>rendes járulék</i>	1907	régi	1907. évi XIX. tc.
<i>járulékrész</i>	1927	régi	1927. évi XXI. tc.
<i>járulékelőleg</i> ■ <i>járulékkirovás</i>	1927	á. h. elem	1927. évi XXI. tc.
<i>napibérosztályok szerint fizetendő járulék</i> ■ <i>napibérosztály-szerű járulékfizetési rendszer</i> <i>a tényleges javadalmazás alapulvételül történő járulékfizetés</i> <i>kötelező biztosítási járulék</i> ■ <i>önkéntes biztosítási járulék,</i> <i>öregségi biztosítási járulék</i> ■ <i>rokkantsági biztosítási járulék</i>	1928	régi	1928. évi XL. tc.
<i>járulékhónap</i> ■ <i>járulékhét</i> ■ <i>járuléktétel</i> ■ <i>átlagjárulék</i> ■ <i>járuléktartalék</i> <i>járulékkülönbözet</i> ■ <i>járuléktöbblet</i> ■ <i>a járulék behajtása</i>	1928	régi	1928. évi XL. tc.
<i>járulékfizető(k)</i> ■ <i>járulékfizető munkáltatók</i> ■ <i>járulébbevétel</i>	1991	új	1991. évi. II. tv.
<i>járulékfizetési idő</i>	1991	új	1991. évi IV. tv.
<i>járuléktartozás</i> ■ <i>járulékalap</i> ■ <i>havi járulékalap</i> ■ <i>járulébbevallás</i> ■ <i>járulébbevallási kötelezettség</i> ■ <i>szolidaritási járulék</i>	1992	új	1992. évi IX. tv.
<i>járulékcátsoportosítás, járulékemelés</i> ■ <i>munkáltatói egészségbiztosítási járulék,</i> <i>egyéni egészségbiztosítási járulék</i>	1992	új	1992. évi X. tv.
<i>munkanélküli ellátás után fizetett egészségbiztosítási járulék,</i> <i>központi költségvetés által fizetett járulék,</i> <i>járulékelőléti tevékenység = elfedett járulék feltárása, elfedett járulékkirovás</i>	1995	új	1995. évi LXXIII. tv.
<i>járulébbevételi többlet</i> ■ <i>járulékfedezet</i> ■ <i>járulékáttadás</i>	1996	új	1996. évi XIV. tv.
<i>munkavállalói járulék</i>	1996	új	1996. évi XX. tv.
<i>járulékbekötés</i>	1996	új	1996. évi CX. tv.
<i>járulékmegosztási arány</i> ■ <i>járulékelőléti ellenőrzés, egyéni járulék</i>	1996	új	1996. évi. CXXV. tv.
<i>járuléktartozás</i> ■ <i>egészségbiztosítási járulékalap</i>	1997	új	1997. LXXXIII. tv.
<i>költségvetési szervek/gazdálkodó szervezetek/társas vállalkozások/egyéni vállalkozások munkáltatói járuléka</i>	1998	új	1998. évi LXX. tv.

Új tevékenységek megnevezése: járulékbévitel (1991), járulékbévallás (1992), járulékelőrzési tevékenység = elfedett járulék feltárása (1995), járulékelőrzés, járulékatadás (1996), járuléktartozás (1997). **Új fogalmak megnevezése:** járulékfizető (1991) tárgy alarendelő szóösszetétel, járulékfedezet birtokos jelzős szóösszetétel, járulékmegosztási arány (1996) minőségjelzős szó szerkezet. A járulékfizetési rendszer módosítását jelzi: a járulékatcsoportosítás, a járulékemelés (1992) birtokos jelzős szóösszetétel.

Az új fogalmak, tevékenységek köre tovább bővül: járulékfizető munkáltatók (1991), járulékbévallási kötelezettség, havi járulékalap (1992), elfedett járulékkiróvás (1995), járulékbéviteli többlet (1996), egészségbiztosítási járulékalap (1997).

Szinonima kialakulása: járulékmérték szerinti százalék = járulékszázalék (járulékkulcs), járulékelőrzési tevékenység = elfedett járulék feltárása, nyugdíjjárulék = nyugdíjbiztosítási járulék.

Egyszerűsödés: járulékalap, járulékmérték (1992), járulékbévitel (1996), baleseti járulék (1997).

Szakkifejezés cseréje: egészségbiztosítási járulék (1992).

Változatlanul megmaradt szakkifejezéseinkre (általános használatú nyelvi elemek) példa: a járulékfizetés (1907), nyugdíjjárulék, járulékkulcs, járulékelőleg, járulékkiróvás, járulékfizetési kötelezettség (1927), társadalombiztosítási járulék (1928).

A rendszerváltás után a nyelvi változás leggyakoribb oka a járuléktípusok megnevezése, míg a szakterület törvényi szabályozásának kezdetén, 1891-ben, az új fogalmak megnevezése hozta létre a legtöbb szakkifejezést.

IRODALOM

Benkő Lóránd (főszerk.) 1967–1984. *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. I–IV. Budapest (röviden: TESz.).

Buda József 2001. *Betegségi biztosítás*. Pécsi Tudományegyetem, Egészségügyi Főiskolai Kar, BORNUS Nyomdaipari Kft, Pécs.

Gerstner Károly 2003. A magyar nyelv szóképzete. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *A Magyar nyelv kézikönyve*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 117–158.

Juhász József – Szőke István – O. Nagy Gábor – Kovalovszky Miklós (szerk.) 1978. *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest (röviden: ÉKsz.).

Kiss Gábor – Pusztai Ferenc 1999. Új szavak, új jelentések 1997-ből. TINTA Kiadó, Budapest.

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.) 2005. *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Budapest.

Minya Károly 2003. *Mai magyar nyelvújítás*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Minya Károly 2007. *Új szavak I*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.

Mészáros Ágnes 2011. *Diakrón szakszókincsvizsgálat. A nyelvi változás vizsgálata a magyar egészségbiztosítási szakszókincsben*. Zalaegerszeg: Gura Nyomda Kft.

Mészáros Ágnes 2014. Szótörténeti adatok az egészség-gazdaságtan témaköréből. *Magyar Orvosi Nyelv* 14/1: 38–43.

Szarvas Gábor – Simonyi Zsigmond: *Magyar nyelvtörténeti szótár. A legrégibb nyelvmélekektől a nyelvújításig* I–III. Budapest, 1890–1893. (röviden: NySz.).

Szily Kálmán 1902–1908. *A magyar nyelvújítás szótára* I–II. Budapest (röviden: NyÚSz.).

Pusztai Ferenc (főszerk.) 2003. *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest (röviden: ÉKsz.?).

Zaicz Gábor 2006. *Etimológiai szótár*. Tinta Kiadó, Budapest.

http://m.adozona.hu/tb_jarulekok_nyugdij/Viszlat_tgyas_Jon_a_csecsemogondozasi_dij_UWGMEX

„A szaknyelv szerszám. Miként az alkotóművész, a kreatív iparos sem képes szerszám nélkül kifogástalanul dolgozni, így a tudományok világában a tudományos eredmények megfogalmazása is szerszámot, azaz közérthető, egységes szaknyelvet kíván. Ezt a szaknyelvet a tudományos dolgozónak kell új közleményei írása során állandóan csiszolnia, frissítenie.”

Donáth Tibor:

Hogyan is állunk a magyar anatómiai szaknyelvvél? *MONY* 2003/2: 31–34.